

вень ризиків страхової діяльності також зростає. Така ситуація потребує ініціативи уповноваженого органу (Державної комісії з регулювання ринків) найшвидшого ухвалення комплексу заходів законодавчого та інституційного характеру щодо запобігання кризи української страхової системи внаслідок можливої втрати нею національної приналежності.

Література

1. **Гаманкова О.О.** Капіталізація страхового ринку України як прояв процесів глобалізації / О.О. Гаманкова // Економічний часопис – XXI, 2006. – № 5-6. – С. 32.
2. **Журавка О.С.** Вплив іноземного капіталу на розвиток страхового ринку України / О.С. Журавка // Наука й економіка. – 2008. – № 1. – С. 277-285.
3. **Пластун В.С.** Іноземний капітал на страховому ринку України / В.С. Пластун, В.С. Домбровський // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 3. – С. 182-191.
4. **Позднякова Л.О.** Страхові процеси в умовах ринкової трансформації економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 / Нац. академ. ДПС України. – 2004. – 18 с.
5. **Ромащенко О.** Тенденції динаміки концентрації і централізації капіталу на страховому ринку України / О. Ромащенко // Ринок цінних паперів України. – 2006. – № 11-12. – С. 67-72.
6. **Самойловський А.Л.** Страхування як фактор макроекономічної рівноваги та напрямки інтенсифікації ролі страхування в економіці країни // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 1. – С. 26-30.
7. **Суворовський О.Л.** Оптимізаційна модель інвестиційної діяльності страхових організацій / О.Л. Суворовський, О.С. Світлична // Вісник і регіон. – 2008. – № 1. – С. 96-99.
8. **Фурман В.М.** Ризики в інвестиційній та фінансовій діяльності страховика / В.М. Фурман // Фінанси України. – 2008. – № 2. – С. 107-114.

***Добош Н.М.* Диверсификация структуры источников капитала страховщиков как один из аспектов влияния на их финансовую устойчивость**

Охарактеризовано вплив світових глобалізаційних процесів на економіку України в контексті її страхового ринку. Визначено основні цілі та завдання іноземних інвесторів, які намірені брати участь в усталому капіталі українських страхових організацій. Також автор здійснює порівняльну характеристику переваг та недоліків відкриття страхового ринку України для іноземних інвестицій з боку інвесторів, держави, страховиків та страхователів.

Ключевые слова: страхування, страховий ринок, диверсифікація, інвестиції, глобалізаційний процес.

***Dobosh N.M.* Sources diversity of insurers capital as one of the aspects of impact on its financial stability**

The article described the impact of global processes of globalization on the economy of Ukraine in the context of its insurance market. The main aims and objectives of foreign investors who intend to participate in authorized capital of Ukrainian insurance. Also, the author provides comparative analysis of advantages and disadvantages of opening the insurance market of Ukraine for foreign investment on the part of investors, government, insurers and insurance participants.

Keywords: insurance, insurance market, diversification, investment, globalization processes.

УДК 339.137.2 (061.5)

*Доц. Н.М. Заярна, канд. екон. наук;
магістрант Х.Т. Цюпка – Львівська КА*

КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

Розглянуто специфічні особливості формування конкурентного середовища на ринку споживчих товарів. Окреслено основні завдання і методи реалізації конкурен-

тної політики в Україні. Виділено соціально-важливі напрями і форми торговельної діяльності, які потребують державної підтримки за сучасних умов розвитку ринку споживчих товарів.

Ключові слова: конкуренція, конкурентне середовище, ринок споживчих товарів, конкурентна політика, антимонопольне регулювання.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Особливістю структурної політики розвитку роздрібною торгівлі в ринковій моделі господарювання є орієнтація на функціональну різноманітність організаційних структур і розвиток нових альтернативних за суттю форм роздрібною торгівлі. Це спричинено істотними структурними змінами в зовнішньому середовищі, а саме стрімким посиленням конкурентної боротьби. Саме конкуренція є одним із важливих чинників, які сприяють розвитку товарних ринків. Теоретичні аспекти категорії "конкуренція" та "конкурентне середовище", які є характерними для ринкових систем господарювання, знаходили своє відображення в працях відомих учених-економістів І. Ансоффа, Ф. Котлера, А. Курно, О. Михайлова, М. Портера, А. Сміта, П. Хайне, Ф. Хаєка, Е. Чемберліна, О. Чернеги, І. Бланка, Т. Васильціва, В. Гейця, А. Мазаракі, С. Мочерного, В. Немцова та інших. Водночас, незважаючи на значний науковий внесок у дослідження конкуренції як економічного поняття, проблема формування конкурентного середовища та регулювання його розвитку у сфері торгівлі в Україні потребує подальших досліджень, започаткування пошуку нових підходів і напрямів та вдосконалення існуючих.

Мета дослідження. Особливої уваги потребують два аспекти цієї проблеми. Це – виділення специфічних особливостей формування конкурентного середовища на ринку споживчих товарів та пошуки оптимізації основних завдань і методів реалізації конкурентної політики в Україні, що дасть змогу виокремити соціально-важливі напрями і форми торговельної діяльності, які потребують державної підтримки за сучасних умов розвитку ринку споживчих товарів. Таким чином, визначення специфічних особливостей формування конкурентного середовища та регулювання його розвитку у сфері торгівлі в Україні визначає загальну спрямованість цього дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зазвичай, на споживчому ринку торговельні підприємства працюють в умовах досконалої конкуренції, яку можна характеризувати за допомогою таких ознак:

- наявність великої кількості роздрібних торговельних підприємств, що реалізують однаковий асортимент товарів;
- однорідність сегментів ринку, які обслуговують різні підприємства торгівлі;
- можливість досить вільної заміни асортименту товарів, що реалізуються;
- можливість виходу на ринок за незначних обсягів капіталу, що інвестується, а також відносно низького рівня витрат при виході з ринку.

На окремих сегментах споживчого ринку торговельні підприємства працюють в умовах монополістичної конкуренції, відмінними ознаками якої є різнорідний характер товарів, що реалізуються, обмеження у входженні до галузі, обмеження у доступі до інформації та незначний контроль за цінами.

Основні завдання реалізації конкурентної політики в Україні, методи антимонопольного регулювання відображено на рис. 1.

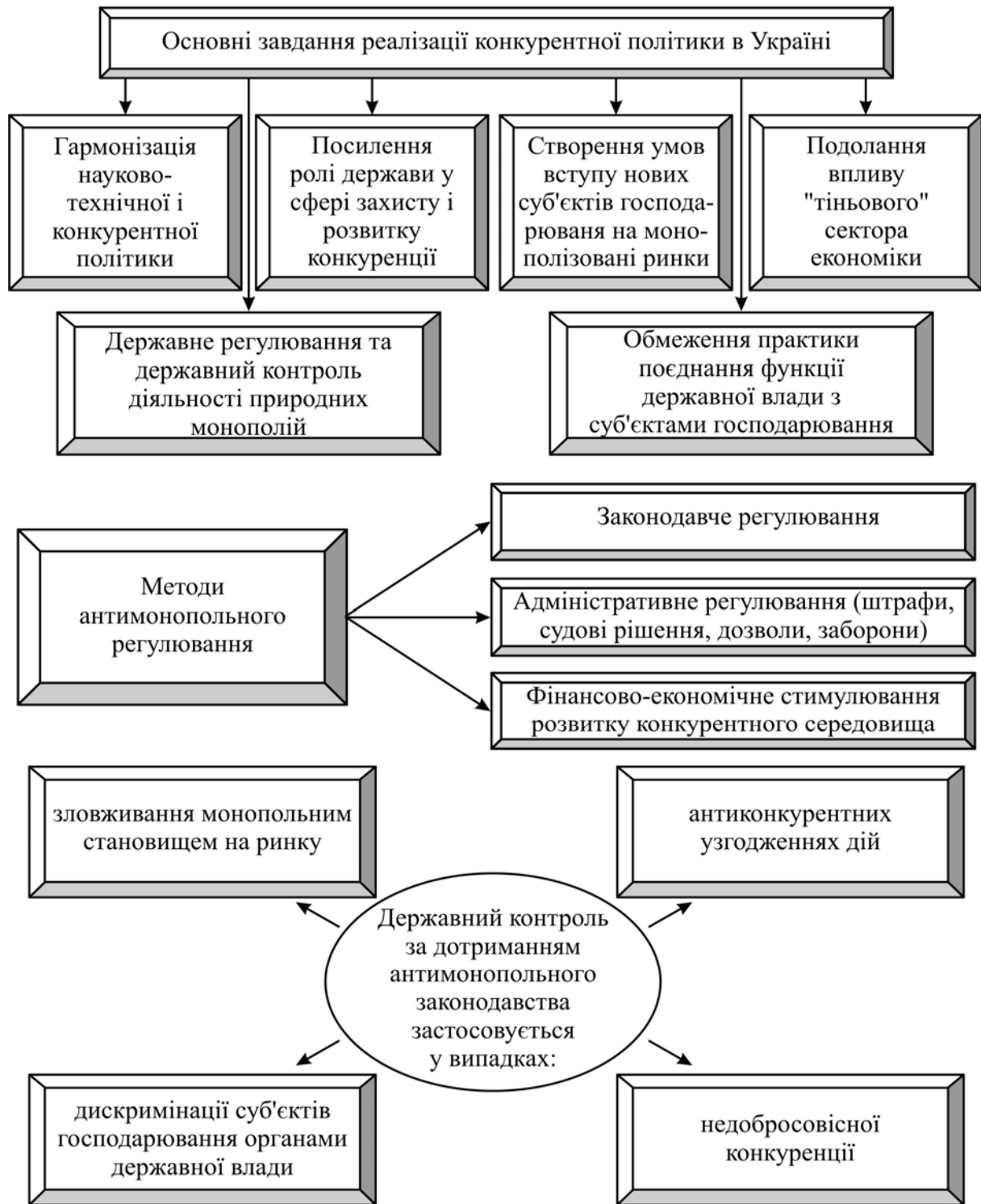

Рис. Завдання і методи реалізації конкурентної політики в Україні

Проте варто зазначити, що конкуренція та конкурентне середовище на ринку споживчих товарів на постреструктуральному етапі розвитку економіки наділені специфічними характерними рисами, які визначаються значною мірою особливостями цього ринку. Зокрема, конкурентне середовище на ринку торгівлі у період формування ринкової системи господарювання має свою специфіку, пов'язану з існуванням таких особливостей цього ринку: підрич через надмірне державне втручання та часті зміни законодавства конкурентоспроможності підприємств; інтенсивне збільшення кількості конкуруючих суб'єктів і посилення боротьби за споживача; існування значного

тіньового сектора, який перешкоджає формуванню конкурентного середовища на ринку.

Функціональний характер конкуренції на внутрішньому ринку споживчих товарів визначає її позитивний та негативний вплив на основні параметри ринку (табл.).

Табл. Позитивний та негативний вплив конкуренції в торгівлі [2, с. 31]

Позитивний вплив	Негативний вплив
<ul style="list-style-type: none"> – зменшення виробництва неякісних товарів, сприяння збуту товарів, які не чинять негативного впливу на здоров'я споживачів, розширення асортименту, вдосконалення споживчих та інших характеристик продукції; – сприяння розвитку передових технологій виробництва товарів та їх сировинної бази; – застосування передових технологій організації маркетингових і збутових структур, логістичних та дистрибуційних мереж; – зменшення кількості неприбуткових та неефективних підприємств; – скорочення таких негативних явищ на ринку, як: фальсифікат, контрабандна та контрафактна продукція; – досягнення вищого рівня прозорості процесів на ринку; – скорочення необхідності посиленого державного контролю за ринком та витрат на нього. 	<ul style="list-style-type: none"> – можливість застосування конкурентами засобів недобросовісної конкуренції; – банкрутство окремих підприємств та тимчасове скорочення зайнятого на виробництві населення; – можливість обмеження прибутків окремих підприємств у певному часовому інтервалі.

Наявність негативних проявів конкуренції, а також можливість виникнення в торгівлі за умови безконтрольного ринкового середовища монополізованих структур та нездатність стихійно діючого ринкового механізму забезпечити достатній захист споживача від неякісних виробів, продукції тіньового сектора тощо підтверджує необхідність державного регулювання сфери торгівлі через стимулювання чи обмеження конкуренції, особливо на етапі зміни економічної системи господарювання.

Формування реального конкурентного середовища в організації торговельного обслуговування населення, створення конкретних можливостей для реалізації конкуренції потребує прискорення розвитку нових форм роздрібно торгівлі завдяки істотному розширенню тіньової і видової їх різноманітності. Заохоченню з боку держави підлягають такі напрямки торговельної діяльності, як пряма інтеграція виробників продукції і сфери торгівлі через мережу "фірмових" магазинів; непряма інтеграція ("квазіінтеграція") промислової і торговельної сфер діяльності на контрактній основі, коли торговельне підприємство зобов'язується реалізовувати виробничу продукцію, а промислове підприємство – надавати торгівлі ряд послуг, включаючи забезпечення торговельного підприємства технологічним оснащенням, надання кредиту, проведення рекламних заходів тощо; диверсифікація (взаємопроникнення) різних видів підприємницької діяльності торговельних підприємств, коли функції суто торговельного обслуговування покупців доповнюються суміжними видами підприємництва, такими як довгостроковий прокат або оренда виробів

(включаючи лізингові послуги), організація майстерень, ательє, салонів, технічне обслуговування реалізованих товарів; упровадження принципово нової технології поза магазинних форм торгівлі на основі використання електронних засобів, звичайного телебачення, телефонного зв'язку). Реалізація цих форм торгівлі потребує розвитку відповідної торговельної інфраструктури. Головною метою державної політики на етапі ринкової структуризації роздрібно-торговельної сфери має стати інтенсивне залучення до торговельної діяльності якомога більшої кількості суб'єктів господарювання і підтримка державою їх життєздатності.

Висновки. Отже, виконане дослідження засвідчило, що методи реалізації конкурентної політики держави у сфері торгівлі в Україні повинні сприяти формуванню такого конкурентного середовища, яке б, з одного боку, сприяло розвитку ринку споживчих товарів, а з іншого – сприяло виконанню соціальної функції торгівлі. Так, у системі державних заходів зі забезпечення захисту прав і інтересів споживачів у сфері роздрібно-торговельної діяльності потрібно передбачити механізми вибіркової підтримки державою соціально-важливих форм торговельної діяльності. З огляду на це, першочергової підтримки, на наш погляд, потребують:

- освоєння економічно малоефективних торговельних зон (віддалених місць проживання громадян або прикладання їх праці, важкодоступних районів, малозаселених територій, екологічно несприятливих районів тощо);
- торгівля швидкопсувними і екологічно чистими видами продукції;
- залучення на внутрішній ринок товарів, на які зберігається стабільний попит.

Література

1. Лагутін В.Д. Внутрішній ринок споживчих товарів: теорія розвитку і регулювання : монографія / В.Д. Лагутін // Мін-во освіти і науки України. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2008. – 327 с.
2. Міценко Н.Г. Регулювання діяльності підприємств роздрібно-торговельної діяльності : монографія / Міценко Н.Г., Васильців Т.Г., Заярна Н.М. – Львів : Вид-во ЛКА, 2009. – 176 с.

Заярна Н.М., Цюпка Х.Т. Конкурентная политика государства как инструмент регуляции развития торговли в Украине

Рассмотрены специфические особенности формирования конкурентной среды на рынке потребительских товаров. Очерчены основные задания и методы реализации конкурентной политики в Украине. Выделены социально важные направления и формы торговой деятельности, которые нуждаются в государственной поддержке при современных условиях развития рынка потребительских товаров.

Ключевые слова: конкуренция, конкурентная среда, рынок потребительских товаров, конкурентная политика, антимонопольная регуляция

Zaiarna N.M., Tsupka H.T. Competition policy, as a tool for regulating trade in Ukraine

Consider the specific features of a competitive environment, the consumer market. Let's describe the main objectives and methods of implementation of competition policy in Ukraine. Select the, socially important areas and forms of trading activities, which require government support for the current conditions of the consumer market. Development of consumer goods.

Keywords: competition, competitive environment, the market of consumer goods, competition policy, antitrust regulation.